

СИЛАБУС навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ ДОБИ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач

Контакти

бакалавр
01 Освіта/Педагогіка
014 «Середня освіта (Історія)»
«Середня освіта (Історія)»
4
2 рік, I семестр
основний
згідно з розкладом
українська
щовівторка 13.05–14.20 (303 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на платформах
ZOOM та Google-class).
кандидат історичних наук, доцент
Кеда Марина Костянтинівна
E-mail: kedam@meta.ua
Facebook Messenger Marina Keda

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ¹

Навчальна дисципліна «Історія країн Європи та Америки доби середньовіччя» охоплює питання політичного, економічного та соціокультурного розвитку Західної цивілізації в період з V по XV ст. Особлива увага приділяється зародженню тих засад європейської спільноти, які на сьогодні формують її культурний профіль.

Програма навчальної дисципліни складається з 3-х змістових модулів:

1. Раннє середньовіччя (V – сер. XI ст.)
2. Високе середньовіччя (Сер. XI – XIII ст.)
3. Пізнє середньовіччя (XIV – XV ст.).

¹ Детальну інформацію про дисципліну див. в методичці Кеда М.К. Історія країн Європи та Америки доби Середньовіччя та раннього Нового часу. Паке́т інформаційних матеріалів. – Чернігів, 2020 – 72 с.
https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1hs_wUsVfP41RfUe_V1KD_6ZkqRV-crDT

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

	Згідно з вимогами ОП 014_03 опанування дисципліни сприяє набуттю наступних компетентностей та досягненню наступних результатів:
ЗК 01.	усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина
ЗК 02	зберігати та примножувати культурні цінності на основі розуміння ролі епохи середньовіччя в історії людства
ЗК 04	виявляти ініціативу, генерувати нові ідеї, розв'язувати проблемні ситуації, створювати проекти на середньовічну тематику
ЗК 06	використовувати інформаційні і комунікаційні технології для пошуку інформації та організації дистанційного навчання
ЗК 07	спілкуватися державною мовою усно та письмово
ЗК 08	усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми
ФК 01	здатність передавати учням ключові предметні (історія середніх віків) компетентності, здатність здійснювати міжпредметні зв'язки
ФК 03	Здатність моделювати зміст навчання історії середніх віків
ФК 09	Здатність орієнтуватися в історичному часі, застосовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу, доцільно використовувати категоріально-понятійний апарат і хронологію історичної науки. Здатність розкривати загальну структуру історичної науки на основі взаємозв'язку основних історичних процесів та постатей.
ФК 09	Здатність розкривати загальну структуру історичної науки на основі взаємозв'язку основних історичних процесів та постатей.
ПРН 02.	Розуміння значення середньовічної культури як форми людського існування, здатність цінувати різноманіття та мультикультурність світу
ПРН 03.	Володіння концептуальними науковими та практичними знаннями та здатністю до критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної педагогічної діяльності та/або навчанні історії.
ПРН 05.	Володіння навичками розв'язання освітніх, виховних, розвивальних та науково-методичних завдань, уміння застосовувати найбільш ефективні методичні підходи і сучасні технології навчання історії, виховання і розвитку учнів з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей і потреб.
ПРН 06.	Розуміння специфіки застосування сучасних інформаційних технологій, необхідних для організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти.
ПРН 11.	Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу.
ПРН 12.	Розуміння й використання основних сучасних термінів і положень історичних наук та методики їх викладання, а також здатність аналізувати, порівнювати і класифікувати результати діяльності науковців різних напрямків і шкіл. Знання та розуміння історіографії для аналізу сучасних наукових дискусій із проблем вітчизняної та всесвітньої історії.
ПРН 13.	Уміння використовувати методологію історії як науки, характеризувати об'єктивно й неупереджено історичні події та постаті різних історичних періодів на підставі критичного аналізу історичних джерел, інтеграції їх змісту, визнання й сприйняття різноманітності їх оцінок.

В результаті опанування дисципліни студент буде

знати :

- базові поняття та терміни медієвстики;
- головні теорії та персоналії історії середніх віків;
- сучасні зарубіжні та вітчизняні підходи до вирішення дискусійних питань історії

Середніх віків;

вміти :

- аналізувати зміст основних періодів середньовіччя та раннього Нового часу, їх вплив на світову культуру, основні концепції історії середніх віків та раннього Нового часу в історичній літературі, використовувати набуті знання у практичній роботі;
- аналізувати причини кризи Римської імперії і античного суспільства, характеризувати варварські племена у II–V ст. н.е., початок варваризації Римської імперії, використовувати набуті знання у практичній роботі;
- аналізувати процес переселення народів, виділяти його причини і наслідки, використовувати набуті знання у практичній роботі;
- аналізувати етнічні, політичні та соціально-економічні процеси на європейському континенті V–VI ст., загальні результати і значення “варварських” завоювань, використовувати набуті знання у практичній роботі;
- аналізувати особливості суспільно-політичного та економічного розвитку Франкської держави та Візантії, розвиток засад феодальних відносин, знаходити спільне і відмінне з аналогічними процесами в інших регіонах, використовувати набуті знання у практичній роботі;
- аналізувати поняття «феодалізм», його трактування в історичній літературі, визначати динамічний, неоднорідний і на певних часових відрізках неоднозначний процес розвитку феодалізму, його особливості в різних регіонах, використовувати набуті знання у практичній роботі.
- аналізувати роль міста в епоху Середньовіччя, його економічні та політичні функції, теорії походження міст в історичній літературі, групи міського населення, використовувати набуті знання на практиці.
- аналізувати еволюцію християнства в Європі, структуру католицької церкви, чернецькі ордени, розвиток папської теократії, стосунки церкви і влади, використовувати набуті знання у практичній роботі.
- аналізувати хрестовий рух, його передумови та головні етапи, держави хрестоносців на Сході, наслідки хрестових походів, використовувати набуті знання у практичній роботі.
- аналізувати основні фактори, що впливали на особливості розвитку країн європейського континенту, аналізувати, зіставляти та порівнювати суспільно-політичні та економічні зміни в цих країнах в різні історичні періоди, визначати позитивні та негативні аспекти різних форм господарювання, використовувати набуті знання у практичній роботі.
- аналізувати історичні умови і витоки формування середньовічної культури, роль церкви в її розвитку, характеризувати світогляд середньовіччя, категорії щоденності, виникнення культури Відродження, аналізувати головні твори середньовічної літератури, використовувати набуті знання у практичній роботі.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни

Модуль I	Теми	Лекції	Семінарські та практичні заняття	Самостійна робота	Лекції	Семінарські та практичні заняття	Самостійна робота
		Денна форма			Заочна форма		
1. Раннє Середньовіччя (V – XI ст.)	1. Вступ до курсу. Основні методологічні підходи, проблеми періодизації, джерела та історіографія.	2	-		2		10
	2. Переддень Європейського середньовіччя.	2	2	4			10
	3. Франкська держава.	2	2		2	2	6
	4. Європа у IX – XI ст.	4	4	4			10

2. Високе Середньовіччя (XI–XV ст.)	5. Середньовічне місто. Розвиток ремесла і торгівлі.		4	4		2	8
	6. Італійські міста за доби Середньовіччя: становлення республіканізму	2			2		8
	7. Хрестові походи і Реконкіста.	4	2	6			14
3. Пізнє Середньовіччя (XIV – XV ст.)	8. Станова монархія у Західній Європі XIII–XV ст.	4	6	4		2	8
	9. Християнство і католицька церква у V – XV ст.	2	-		2		10
	10. Цивілізації Доколумбової Америки	-	2	2			10
	11. Середньовічна культура.	2	2	6	2		10
Разом - 120		28	24	73	10	6	104

Тематика практичних занять².

Тема 1. Стародавні германці I ст. до н.е. – IV ст. н. е.

План:

1. Характеристика джерел.
2. Розвиток господарства (землеробство, скотарство, ремесло, обмінна торгівля).
3. Суспільно-політичний устрій.
4. Релігія стародавніх германців.

Тема 2. Суспільний лад франків в епоху “Салічної правди” (2 год).

План:

1. “Салічна правда” як історичне джерело.
2. Головні види господарської діяльності франків.
3. Еволюція франкської общини. Форми землеволодіння і землекористування. Аллод.
4. Соціальна структура франкського і галло-римського суспільства.
5. Суд за “Салічною правдою”.

Тема 3. Аграрні відносини у Франкському суспільстві у VII – IX ст. Помістя епохи Каролінгів. (4 год.)

План:

1. Характеристика джерел.
2. Імунітет і його роль в процесі феодалізації.
3. Виникнення залежного селянства (роль в цьому процесі прекарних відносин і патронату (комендації).
4. Помістя епохи Каролінгів:
 - а) організація управління;
 - б) господарство.

² Методичні рекомендації та літературу до кожної теми див. в методичці Кеда М.К. Історія країн Європи та Америки доби Середньовіччя та раннього Нового часу. Пакет інформаційних матеріалів. – Чернівці, 2020 – 72 с. https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1hs_wUsVfP41RfUe_V1KD_6ZkqRV-crDT

5. Категорії залежних людей. Система і характер їх повинностей.

Тема 4. Виникнення і розвиток середньовічних міст (2 год.)

План:

1. Виникнення і становлення середньовічного міста.
2. Комунальний рух (на прикладах Італії, Франції, Німеччини, Фландрії). Типи міського самоврядування.
3. Соціально-правове становище міського населення і побут міщан.

Тема 5. Ремесло і торгівля у середньовічному місті XII – XV ст. (2 год.)

План:

1. Організація торгівлі у Західній Європі.
2. Структура і функції середньовічного цеху.
3. Боротьба цехів з міським патриціатом.
4. Соціальна диференціація і боротьба в цехах у XIV – XV ст.

Тема 6. Рицарство середньовічної Європи: стан, що воює. (2 год.)

План:

1. Формування васально-ленних відносин.
2. Виникнення рицарства та особливості його як суспільного стану в різних регіонах.
3. Повсякдення та побут рицарства.
4. Криза і трансформація рицарських ідеалів у XIV – XV ст.

Тема 7. Станова монархія у Західній Європі XIII – XV ст. (4 год.)

План:

1. Соціально-політична боротьба в Англії на початку XIII ст.
2. Велика хартія вольностей.
3. Виникнення англійського парламенту, його структура і функції.
4. Політичний устрій Франції в кінці XIII – на початку XV ст.
5. Генеральні штати, їх структура, функції і повноваження.

Тема 8. Селянство середньовічної Європи: стан, що працює (2 год.)

План:

1. Французьке селянство XIII – XIV ст.
2. Жакерія. Причини, хід і результати.
3. Англійське село у XIII – XIV ст.
4. Повстання Уотта Тайлера. Причини, хід, результати.

Тема 9. Цивілізації доколумбової Америки. (2 год.)

План:

1. Типологія та специфіка цивілізацій Доколумбової Америки.
2. Цивілізація астеків.
3. Цивілізація майя.
4. Цивілізація інків.

Тема 10. Культура Середньовіччя. (2 год.)

План:

1. Особливості середньовічної культури.
2. Розвиток освіти. Виникнення університетів.
3. Умови та основні етапи розвитку науки.
4. Зародження і визначальні риси культури Відродження.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА³

Основні джерела:

1. Кеда М.К. Практикум з історії Середніх віків країн Європи та Америки : Навч.-метод. посіб. для студентів пед. вишів. Чернівці : Вид. Лозовий В. М., 2011. 264 с.
2. Історія західноєвропейського Середньовіччя: Хрестоматія / Упорядн. М.О. Рудь. К., 2005.

Основна література:

1. Балух В. Ранньомодерна Європа : підручник / В. О. Балух, В. П. Коц – Чернівці, 2016. 704 с.
2. Балух В., Коцур В. Історія середніх віків: У 2-х т. Т. 1. Раннє Середньовіччя: курс лекцій. Чернівці: ТОВ “Видавництво “Наші книги”, 2009. 496 с.
3. Балух В., Коцур В. Історія середніх віків: У 2-х т. Т. 2. . Високе і пізнє Середньовіччя: курс лекцій. Чернівці: ТОВ “Видавництво “Наші книги”, 2010. 616 с.
4. Балух В.О. Культура ранньомодерної Європи : підручник для вузів / Василь Олексійович Балух, Віктор Петрович Коцур . – Харків : Фоліо, 2017 . – 495 с.
5. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка и капіталізм. В 3 т. М., 1986–1992.
6. Василевський В. Лекції по історії Середніх віків. Спб.: Алтея, 2008. 646 с.
7. Войтович Л., Козак Н., Овсінський Ю., Чорний М. Medium aevum; Середні віки. Підручник для історичних спеціальностей ВУЗів / За ред. Л. В. Войтовича. – Львів: Тріада Плюс, 2010. 502 с.
8. Жак Ле Гофф. Цивілізація середньовікового Запада. – Екатеринбург: У-Фактория, 2005. 560 с.
9. Історія середніх віків: В 2 т. Учебник / Под ред. С.П.Карпова. Т 1. М: Изд-во Моск. ун-та; Изд-во «Высшая школа», 2003. 640 с.; Т. 2. 432 с.
10. Крижановська О., Крижановський О. Історія середніх віків: Вступ до історії західноєвропейського Середньовіччя. Курс лекцій. К.: Либідь, 2006. 368 с.
11. Фергюсон Н. Цивілізація. Як Захід став успішним. К.: Наш формат, 2018. 488 с.
12. Харари Ю.Н.Sapiens. Краткая история человечества. М.: Синдбад, 2020. 512 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті (див. методичку):

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад освітнього менеджменту, економіки, права тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку; для студентів денного відділення дозволяється без санкцій пропустити не більше 2-х занять без поважної причини.
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконати самостійну (контрольну) роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не подав контрольну роботу, до екзамену не допускається.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

³ Повний список джерел та літератури див. в методичці Кеда М.К. Історія країн Європи та Америки доби Середньовіччя та раннього Нового часу. Пакет інформаційних матеріалів. – Чернівці, 2020 – 72 с.
https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1hs_wUsVfP41RfUe_V1KD_6ZkqRV-crDT

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці контрольної роботи заявки забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів (денне відділення)

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	14	0,5	до 10
Робота на практичному занятті	12	5	до 75
Індивідуальні завдання, підготовка доповідей на конференції, статей	1	10	до 10
Екзамен	1	25	до 25
Усього:			до 100

Розподіл балів (заочне відділення)

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	5	2	до 10
Робота на практичному занятті	3	15	до 45
Самостійна робота: Підготовка контрольної роботи ⁴	1	20	до 20
Екзамен	1	25	до 25
Усього:			до 100

⁴ Підготовка контрольної роботи є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не подав завчасно контрольну роботу, до екзамену не допускається.

ПРО ВИКЛАДАЧА

кандидат історичних наук, доцент кафедри
всесвітньої історії та міжнародних відносин
Кеда Марина Костянтинівна

Досвід роботи в міжнародних проєктах, дотичних до тематики дисципліни:

2019 – дотепер – керівник (chairholder) проєкту ЄС програми Еразмус+ на пряму Жан Моне «Культурний вимір Європи» № 611810-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-CHAIR <https://nuchkerasmus.wixsite.com/culde/our-team>

2018–2019 – менеджер проєкту ЄС програми Територіального співробітництва країн Східного партнерства (ЕaPTC) № 83265672 «Від малих місцевих музейних форм до широкого транскордонного культурного співробітництва» <http://dnieprparom.net/>

2016–2017 – менеджер (з 2017р. – керівник) проєкту Міжнародного фонду «Відродження» «Ромські студії в ЧНПУ» <https://www.facebook.com/ChernihivRomaniStudies/?fref=ts>

2015–2018 – керівник проєкту ЄС програми Еразмус+ на пряму Жан Моне «Концепт Європи: від ідеї до реалізації» <https://www.facebook.com/groups/concept.of.europe/?fref=ts>

Основні публікації з тематики дисципліни⁵ (в хронологічному порядку):

3. Кеда М.К. Проблеми медієвістики в творчій спадщині М. Петрова (1826–1887). *Вісник Східноукраїнського національного університету*. 2001. № 4 (38). С. 8–88.
4. Кеда М.К. Історія Реформації XVI ст. у висвітленні М. Петрова. *Вісник Чернігівського державного педагогічного університету*. Випуск 15. Серія: історичні науки. № 1. Чернігів, 2002. С. 47–51.
5. Кеда М.К. Актуальні проблеми історії нового часу у спадщині Михайла Петрова. *Актуальні проблеми вітчизняної та світової історії: Матеріали Других всеукраїнських драгоманівських читань молодих істориків*. Київ, 14 березня 2008 р. К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2009. С. 222–228.
6. Кеда М.К. Вивчення історії Нового часу в українських університетах XIX ст. *Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка*. Випуск 73. Серія: Історичні науки. № 6. (2009). С.154–159.
7. Кеда М.К. Творчі завдання з історії Середніх віків для студентів педагогічних вузів. *Матеріали науково-практичної конференції «Перші Фльорівські читання»*. Чернігів, 2010. С. 114–118.
8. Кеда М.К. Ранньомодерна історія Європи в студіях Михайла Петрова. *Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка*. Випуск 87. Серія: Історичні науки. № 8. (2011). С. 151–157.
9. Кеда М.К. Практикум з історії Середніх віків країн Європи та Америки : Навч.-метод. посіб. для студентів пед. вишів. Чернігів : Вид. Лозовий В. М., 2011. 264 с.
10. Дятлов В. А., Кеда М. К. Итальянская тема в творческом наследии В.К. Пискорского. Пискорський В. К. Флорентійський збірник / Упорядники: Кеда М.К., Новікова О. О., Пічугіна І. С. Київ-Москва-Чернігів: ІВИ РАН, 2013. С. 19–35.
11. Кеда М. К. Западноевропейское средневековье на страницах журнала «Вера и Жизнь». *Вісник Чернігівського національного ун-ту*. Випуск 123. Серія: історичні науки. № 10. 2014. С. 152-156.
12. Кеда М.К. Ідеї об'єднаної Європи за доби середньовіччя та епохи Відродження. *Європейський Союз: від ідеї до імплементації*. / Упорядники: М.К. Кеда та ін. Навч.-метод. посібник. – Чернігів : Десна-Поліграф, 2017. С. 43–97.
13. Кеда М.К. Євроінтеграційні змагання у XV ст. *Вісник ЧНПУ*. Вип. 145. 2017. № 12. С. 23–29.
14. Кеда М.К. Середньовічні сценарії об'єднання Європи: Respublica Christianorum vs Imperium Romanum. *Концепт «Європа» : Навчальний посібник / Ващенко А.В., Гаврилов В.М., Дятлов В.О., Казимір В.А., Кеда М.К., Соломенна Т.В.* Чернігів: Десна-Поліграф, 2018. С. 23–59.

⁵ Інші публікації викладача з дисципліни див. Кеда М.К. Історія країн Європи та Америки доби Середньовіччя та раннього Нового часу. Пакет інформаційних матеріалів. – Чернігів, 2020 – 72 с. https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1hs_wUsVfp41RfUe_V1KD_6ZkqRV-crDT